



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

การผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกรอำเภอต๋อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
Off Season Quality Longan Production by Farmers in Doi Tao District Chiang Mai Province

จันทร์เพ็ญ จำวงศ์ (Chanphen Chamwong)¹ พลสราน สุธารมย์ (Ponsaran Saranrom)²

จินดา ขลิบทอง (Jinda Khliptong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้และการปฏิบัติในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกร (3) ความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดู ในอำเภอต๋อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3,443 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 คน โดยใช้สูตร Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิด นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 64.4 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43.32 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน มีแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.31 คน ส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 84.6 ไม่มีสภาพการเป็นผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพทางการเกษตร และเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกลำไย มีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดูเป็นของตนเองเฉลี่ย 4.93 ไร่ ศึกษาดูงานเมื่อมีปัญหาในการผลิต ซึ่งได้รับคำแนะนำและความรู้จากการศึกษาดูงานและเกษตรกรผู้นำตามลำดับ รายได้และรายจ่ายในการผลิตลำไยนอกฤดูเฉลี่ยต่อปี 142,483.22 และ 103,273.65 บาทต่อปี ตามลำดับ (2) ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกลำไยคุณภาพนอกฤดูอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการเตรียมต้นและการผลิต การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพและการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สำหรับการปฏิบัติของเกษตรกรที่สอดคล้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูมีการปฏิบัติเป็นประจำ จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ การเตรียมความพร้อมโดยการตัดแต่งกิ่ง การคัดเกรดก่อนการบรรจุตะกร้า โดยใช้หลักเกรดขนาดผล (AA,A,AB) ในการคัดเกรด การให้น้ำหลังการให้สารโปแตสเซียมคลอไรด์ การใช้ภาชนะที่บรรจุผลผลิตที่มีการป้องกันการกระแทก และการคัดแยกผลที่เสียหายออกจากข้อ มีการแต่งผลในข้อให้มีความสม่ำเสมอ ก่อนบรรจุตะกร้า (3) ความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคนิค ด้านกายภาพและด้านสังคม (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและด้านเทคนิคในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะระดับมากที่สุด ในด้านกายภาพได้แก่ การจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอ การอบรมการวิเคราะห์ดิน และการใส่ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน ด้านภัยธรรมชาติ ได้แก่ การอบรมการผลิตการใช้สารชีวภัณฑ์ ด้านการตลาดและคุณภาพผลผลิตลำไย ได้แก่ การควบคุมผลผลิตให้ออกสู่ตลาดในช่วงเวลาที่ตลาดมีความต้องการสูง ความต่อเนื่องและยั่งยืนของโครงการและงบประมาณที่ส่งเสริมการเกษตร การมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้คำแนะนำได้อย่างต่อเนื่อง ทำการตลาดโดยตรงกับผู้บริโภคและควรรวมกลุ่มวางแผนการผลิตการขายลำไยนอกฤดู

คำสำคัญ ลำไยคุณภาพนอกฤดู อำเภอต๋อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tiewtor_ag@hotmail.com

² อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ponsaran.sar@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jinda.khi@stou.ac.th



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic fundamental state of farmers in Doi Tao District of Chiang Mai Province; (2) their knowledge and practice of producing off seasonal quality Longan; (3) their opinions on off seasonal quality Longan production; and (4) their problems and suggestions on off seasonal quality Longan production. The population in this study was 3,443 farmers who produced off seasonal quality Longan in Doi Tao District of Chiang Mai Province. The sample size was determined by Taro Yamane formula, 149 samples were selected by using simple random sampling methodology. The data were collected by interviewing the studied farmers using structured interview form consisting of close-ended and open-ended questions. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, minimum value, maximum value, and standard deviation. The findings of this study were as follows: (1) 64.4% of the studied farmers were female. Their average age was 43.32 years. They were educated at primary level. Their average number of household member and household labor were 3.98 persons and 2.31 persons respectively. 84.6% of them were not any community leader, however, they were a member of a farmer group and a member of Longan farmers. The average of their own area used for off seasonal quality Longan production was 4.93 rai. When they faced problems with Longan production, they would participated in field studies, and they usually got advice and knowledge from field studies and their community leaders. Their average income and expenditure on off seasonal quality Longan production were 142,483.22 baht/year and 103,273.65 baht/year respectively. (2) in general, the studied farmers had knowledge of off seasonal quality Longan production at high level in the issues of plant preparation and production, the management in order to get quality Longan, harvest and practice after harvesting. Their practice to produce off seasonal quality Longan in 5 issues were trimming Longan branches, grading their produce by size (AA,A,AB) before packing them in baskets, watering their produce after applying them Potassium Chlorate, packing their produce in packages which were able to prevent their produce from bumping, and separating decaying Longan from its sprigs. Their produce would have been grouped in the same size before being packed in baskets. (3) the studied farmers' opinions on off seasonal quality Longan production were at high level in all of 4 aspects, these were economic aspect, technical aspect, physical aspect, and social aspect. And (4) the studied farmers generally faced problems with economic and technical aspect at high level. Their suggestions at the highest level were as follows: in physical aspect, they should have been supplied with sufficient water sources, they should have been trained in soil analysis and fertilizer should have been used adhering to the soil analysis; in the aspect of natural disasters, they should have been trained how to produce and use biological substances; in the aspect of marketing and the quality of their produce, they should have been able to control their production to launch their produce in the period of high demand, there should have been the continuity and sustainability of the project and its budget, agricultural extensionists should have advised them continuously; they should have dealt with their consumers directly and united in planning their off seasonal quality Longan production.

Keywords: Off Seasonal Quality Longan, Doi Tao District, Chiang Mai Province



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

ลำไย จัดว่าเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่เพาะปลูกจำนวนทั้งสิ้น 316,033 ไร่ ผลผลิต 266,937 ตัน โดยพื้นที่เพาะปลูกในปี พ.ศ. 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) ลำไยเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงขึ้นเรื่อยๆ ที่สามารถส่งออกไปต่างประเทศได้หลายรูปแบบ ผลผลิตลำไยมีปริมาณเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการผลิตลำไยเพื่อการค้าของเกษตรกรต้องประสบปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ มีปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง และประสิทธิภาพการผลิตต่ำตลอดจนผลผลิตล้นตลาด จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ได้มีการปรับโครงสร้างการผลิตไม้ผลคุณภาพดี โดยเน้นการผลิตผลไม้ส่งออก จึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาผลผลิตในฤดูไม่ให้มีมากเกินไปจนเกิดความตึงเครียด ในขณะเดียวกันก็สามารถขยายฐานการส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศได้ตลอดทั้งปี ซึ่งสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาผลไม้ไทย ปี 2553 – 2557

จากสถานการณ์การผลิตลำไยของภาคเหนือ ได้มีคณะทำงานศึกษาและติดตามแนวทางแก้ไขปัญหการผลิตและการตลาดลำไย คณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจภาคเหนือ คณะอนุกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาลำไยภาคเหนือ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลำไยภาคเหนือทั้งระบบอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายผลผลิตให้ออกทั้งปี และผลิตลำไยคุณภาพระดับส่งออก รักษาเสถียรภาพราคามูลค่าผลผลิตลำไย สร้างเครือข่ายและพันธมิตรด้านการค้าของตลาดปลายทางทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์ใน 3 ด้าน ได้แก่ การยกระดับการผลิต, การให้ความรู้ และด้านราคา โดยมีเป้าหมายส่งเสริมการผลิตลำไยนอกฤดูและในฤดูจากร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 60 และพัฒนาคุณภาพผลผลิตลำไยขนาด AA และ A จากร้อยละ 45 เป็นร้อยละ 50 และเพิ่มผลการผลิตต่อไร่โดยจะเพิ่มผลผลิตในฤดูให้ได้ 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ และนอกฤดูให้ได้ 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ รวมทั้งการส่งเสริมการผลิตลำไยระบบ GAP และระบบอินทรีย์ ร้อยละ 3-5 ของพื้นที่ให้ผลผลิต และลดพื้นที่ปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 5 ของพื้นที่ปลูก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558)

ในปี 2558 อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่เพาะปลูกลำไย ประมาณ 24,596 ไร่ และมีเกษตรกรผู้ปลูกลำไยทั้งหมดประมาณ 3,443 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอดอยเต่า, 2558) เกษตรกรส่วนใหญ่จะผลิตลำไยนอกฤดูกันอย่างแพร่หลาย แต่การผลิตลำไยนอกฤดูยังไม่มีคุณภาพ เนื่องจากการปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูยังไม่ครอบคลุม ขาดขั้นตอนในกระบวนการผลิตที่สำคัญสำหรับการผลิต ส่วนใหญ่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าว เพื่อศึกษาการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู โดยมีการศึกษาความรู้และการปฏิบัติในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกรในพื้นที่ ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการผลิตลำไยนอกฤดูให้มีคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการวางแผนพัฒนาส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ที่ส่งผลให้เกษตรกรผู้ผลิตได้รับผลตอบแทนที่ดีและยั่งยืน และให้เป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์การประเมินเกษตรกรหรือเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวิจัยการพัฒนาการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูต่อไป



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกร

กรอบแนวคิดการวิจัย

โดยการวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลได้แก่
 - เพศ
 - อายุ
 - จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
 - ระดับการศึกษา
2. ลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคม ได้แก่
 - การเป็นผู้นำ
 - การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตร
 - ประสบการณ์การฝึกอบรมและศึกษาดูงาน
 - การได้รับความรู้ของเกษตรกร
3. ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่
 - พื้นที่ปลูกลำไย
 - รายได้ในและนอกภาคการเกษตรในครัวเรือน
 - รายจ่ายในและนอกภาคการเกษตรในครัวเรือน
4. ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ได้แก่
 - การเตรียมต้นและการผลิต
 - การราดสารลำไย
 - การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพ
 - การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
5. การปฏิบัติเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูได้แก่
 - การเตรียมต้นและการผลิต
 - การราดสารลำไย
 - การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพ
 - การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
6. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การผลิตลำไยคุณภาพ
นอกฤดูของเกษตรกรใน
อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยคือเกษตรกรปลูกลำไยนอกฤดูในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ 6 ตำบล คือ ตำบลบ้านแอ่น ตำบลบงตัน ตำบลท่าเตื่อ ตำบลมิดกา ตำบลดอยเต่า และตำบลโป่งทุ่ง จำนวน 3,443 รายกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 8 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 149 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามสัดส่วนในแต่ละตำบล สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีคำถามแบบปลายปิด และปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.4 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43.32 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

2) สภาพด้านสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกลำไย ประกอบอาชีพทำสวน มีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดูเป็นของตนเอง ได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากการศึกษาดูงาน จากเกษตรกรผู้นำจากญาติพี่น้อง แหล่งที่ไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไย ได้แก่ จากการที่ไปศึกษาดูงาน ปรึกษากลุ่มเกษตรกร ปรึกษาเพื่อนบ้าน

3) สภาพด้านเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ของครัวเรือนจากการทำลำไยนอกฤดูเฉลี่ย 15,181.27 บาท ต่อไร่ต่อปี รายได้รวมภาคเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 142,483.22 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนจากการทำลำไยนอกฤดูเฉลี่ย 4,153.23 บาทต่อไร่ต่อปี รายจ่ายรวมภาคการเกษตรเฉลี่ย 103,273.65 บาทต่อปี

2. ความรู้และการปฏิบัติในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู

1) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้เรื่องการเตรียมต้นและการผลิต การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว โดยมีความรู้เรื่องวิธีการราดสารและการจัดการต้นระยะออกดอกจนถึงก่อนการเก็บเกี่ยวน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยแล้วมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยนอกฤดูในระดับมาก โดยเฉลี่ย 18.91 คะแนน จากคะแนนความรู้ทั้งหมด 25 คะแนน

2) การปฏิบัติของเกษตรกรที่สอดคล้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ผลการวิจัย พบว่าจากประเด็นหัวข้อทั้งหมด 18 ประเด็นเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูในทุกประเด็น โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติประจำ 5 ประเด็น ได้แก่

- (1) การเตรียมความพร้อมโดยการตัดแต่งกิ่ง
- (2) การคัดเกรดก่อนการบรรจุตะกร้า โดยใช้หลักเกรดขนาดผล (AA,A,AB) ในการคัดเกรด
- (3) การให้น้ำหลังการให้สารโพแทสเซียมคลอไรด์
- (4) การใช้ภาชนะที่บรรจุผลผลิตที่มีการป้องกันการกระแทก



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

(5) การคัดแยกผลที่เสียหายออกจากข้อ มีการแต่งผลในข้อให้มีความสม่ำเสมอก่อนบรรจุตะกร้า

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติใน 3 ประเด็น ได้แก่

- (1) การเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (2) การตัดแต่งข้อผลในกรณีที่ดินล้าไยติดผลตก ให้เหลือประมาณ 40-60 ผลต่อข้อ
- (3) การนำเทคโนโลยีการตัดแต่งกิ่ง มาใช้ในส่วน เช่น การตัดแต่งกิ่งทรงพุ่มทรงเปิด กลางพุ่มและทรงสี่เหลี่ยม

3. ความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู

1) ด้านกายภาพ โดยภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าด้านกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู มีระดับมากทั้งหมด ทั้ง 6 ประเด็นคือ แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำที่เพียงพอสำหรับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู สภาพอากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสม ปริมาณน้ำฝน ความชื้นในอากาศที่เหมาะสม ปริมาณแสงที่เหมาะสม สภาพดินที่เหมาะสมในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู และระดับความสูงของพื้นที่

2) ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวม เกษตรกรมีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่าด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู มีระดับมากที่สุด 2 ประเด็นคือ ราคาของผลผลิตลำไยนอกฤดู และ แหล่งรับซื้อและการตลาดของผลผลิตลำไยนอกฤดู ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ผลตอบแทนในการผลิตลำไยนอกฤดู และ แรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไยนอกฤดูมีเพียงพอ

3) ด้านสังคม โดยภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู อยู่ในระดับมากทั้งหมด ทั้ง 4 ประเด็นได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตลำไยนอกฤดู การเข้ารับการอบรม ดูงาน แหล่งผลิตอื่นๆ การสนับสนุนของหน่วยงานราชการและเอกชน และ งบประมาณและนโยบายของหน่วยราชการ

4) ด้านเทคนิค โดยภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู อยู่ในระดับมากทั้งหมด ทั้ง 5 ประเด็นได้แก่ อัตราการใส่สารและช่วงการใส่สาร เทคนิคและวิธีการชักนำให้ลำไยออกดอกนอกฤดูโดยใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต การตัดแต่งกิ่งและตัดแต่งข้อผล ประสิทธิภาพในการผลิตลำไยนอกฤดู และ เทคโนโลยีในการผลิตลำไยนอกฤดู

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพในระดับมากใน 5 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับคือ ความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงบำรุงดิน ความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินและธาตุอาหารที่จำเป็น ขาดแคลนแหล่งน้ำ สภาพอากาศแปรปรวน ปัญหาในระดับปานกลาง คือ ระดับความสูงของพื้นที่

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านปัจจัยด้านกายภาพ ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็นคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการผลิตลำไยนอกฤดูและควรจัดให้มีการอบรมการวิเคราะห์ดินและการใส่ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิต ปัจจัยภัยธรรมชาติ ศัตรูพืชลำไยและการป้องกันกำจัด ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็นคือ ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ควบคุมโรค แมลงและศัตรูพืช ปัจจัยการผลิตและแรงงานในการผลิตลำไย ในระดับมากที่สุด คือ ควรมีการลดต้นทุนการผลิต เช่น การทำปุ๋ยหมัก, ปุ๋ยสังเคราะห์ ปัจจัยการบริหารจัดการสวน ในระดับมากที่สุด คือ ควรมีการศึกษาถึงเทคนิคการผลิตลำไยนอกฤดูในแต่ละขั้นตอนมาปรับใช้ประยุกต์ใช้ในแปลงและควรจัดศึกษาดูงานแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ปัจจัยการตลาดและคุณภาพผลผลิตลำไย ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับคือ ควรมีการควบคุมผลผลิตให้ออกสู่ตลาดในช่วงเวลาที่ต้องการสูง เช่น ตรุษจีน, วันชาติจีน, เทศกาลปีใหม่ โครงการและงบประมาณที่ส่งเสริมการเกษตรด้านลำไยให้แก่เกษตรกรควรมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ควรมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้คำแนะนำได้อย่างต่อเนื่อง ควรหาตลาดโดยตรงกับผู้บริโภคและควรรวมกลุ่มวางแผนการผลิตและการขายลำไยนอกฤดู

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคมและทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.4 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 43.32 ปี และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งแตกต่างกับคณาธิปไตย (2551, น.46) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 44.32 ปี จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรที่มีอายุน้อยมีจำนวนน้อย ซึ่งแสดงว่าการประกอบอาชีพการเกษตรมีผู้สืบทอดน้อย ประกอบกับสภาพพื้นฐานของครอบครัวในชนบทมีฐานะยากจน และเนื่องจากในพื้นที่อำเภอดอยเต่าส่วนใหญ่สถานศึกษาไม่มีเพียงโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนต่อเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพรมกุล ศรีจริยา (2557, น. 43) ได้ศึกษาศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

2) สภาพพื้นฐานทางสังคม จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรมากกว่าสองในสามเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกี่ยวข้องกับการเกษตร ซึ่งเกษตรกรเป็นกลุ่มผู้ปลูกลำไย มากที่สุด มีความสอดคล้องกับพรมกุล ศรีจริยา (2557, น.46) ได้ศึกษาศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกลำไยมากที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเป็นผู้นำชุมชน ตลอดจนการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกี่ยวข้องกับการเกษตรสามารถเพิ่มความรู้และพัฒนาความสามารถด้านการเกษตรของตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู หรือลำไยอินทรีย์ เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย เฉลี่ย 5.70 ไร่ สอดคล้องกับนิภาพร วงศ์สะอาด (2556, น.57) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรในอำเภอสางเภา จังหวัดตากที่พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกลำไย เฉลี่ย 6.98 ไร่ จากผลการวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่น้อยในการทำลำไยคุณภาพนอกฤดู ซึ่งมีผลต่อการรวบรวมผลผลิตลำไยคุณภาพ โดยเฉพาะเพื่อการส่งออกที่ต้องการปริมาณมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากการศึกษาดูงานและได้รับคำปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไยจากการที่ไปศึกษาดูงานและศึกษาดูงานด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างกับ พัชรา แสนสุข (2554, น.45) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารความรู้และปรึกษาปัญหาด้านการผลิตลำไยจากเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่อำเภอดอยเต่า



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรหาวิธีการส่งเสริมที่เข้าถึงและตรงจุดกับความต้องการของเกษตรกร และเป็นแหล่งให้คำปรึกษาให้ความรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ให้ความรู้สึกเป็นกันเองแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ควรใช้วิธีการส่งเสริมโดยจัดทำสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไย เช่น การจัดทำวีซีดี วีดีโอ แผ่นพับ โปสเตอร์ เอกสารคู่มือวิทยุ อินเทอร์เน็ต องค์ความรู้เทคโนโลยีการผลิตลำไย เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าถึงองค์ความรู้นำไปศึกษาปฏิบัติต่อไป

3) สภาพทางเศรษฐกิจ จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 142,483.22 บาท รายได้จากการทำสวนลำไยนอกฤดูเฉลี่ย 15,181.27 บาทต่อไร่ รายจ่ายของครัวเรือน 103,273.65 บาท รายจ่ายจากการทำสวนลำไยนอกฤดูเฉลี่ย 4,153.23 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับพรมล ศรีจิริยา (255,น.49) จากการศึกษาศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตากที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้จากการทำสวนลำไยเฉลี่ย 220,520.27 บาทต่อปี รายจ่ายจากการทำสวนลำไยเฉลี่ย 67,359.57 บาทต่อปี แสดงให้เห็นว่า อาชีพทำสวนลำไยเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีอาชีพหนึ่ง

2. ความรู้และการปฏิบัติในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู

1) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้เรื่องการเตรียมต้นและการผลิต การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว โดยมีความรู้เรื่องการจัดการต้นระยะออกดอกจนถึงก่อนการเก็บเกี่ยวน้อยที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเน้นให้ความรู้ในประเด็นการจัดการต้นระยะออกดอกจนถึงก่อนการเก็บเกี่ยวให้กับเกษตรกร เพราะเป็นขั้นตอนสำคัญในการผลิตลำไยคุณภาพ เนื่องจากการเตรียมความพร้อมให้ต้นลำไย เป็นการจัดการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแตกใบและกิ่งที่สมบูรณ์ให้พร้อมสำหรับการออกดอกและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

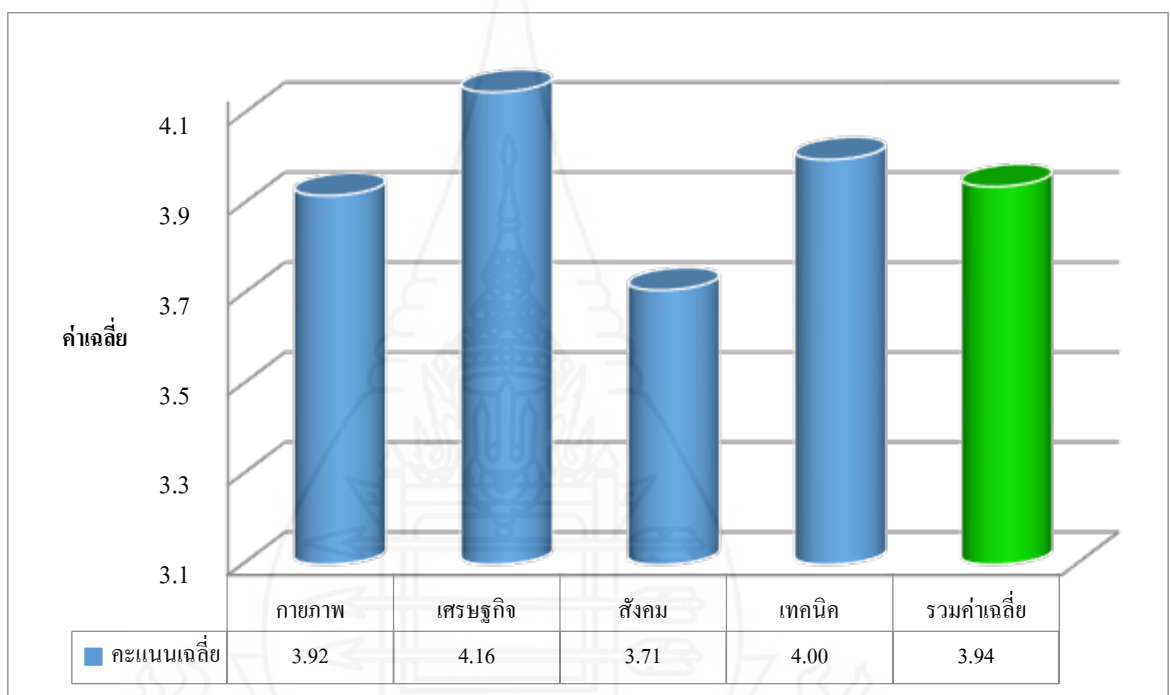
2) การปฏิบัติของเกษตรกรที่สอดคล้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูเกือบทุกประเด็น แต่มีประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดและปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ การเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง การตัดแต่งกิ่งและการตัดแต่งข้อผล เนื่องจากเกษตรกรไม่นิยมเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์ เนื่องจากไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ดินและน้ำ ดังนั้น ควรให้ความรู้ในการเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเกษตรอำเภออดอยเต่า ที่มีการให้ความรู้ในเรื่องการเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์ ทั้งนี้หากเกษตรกรได้รับความรู้ในประเด็นนี้แล้วอาจส่งผลทำให้มีการปฏิบัติมากขึ้น ประกอบกับการนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้เพิ่มคุณภาพของผลผลิต ได้แก่การตัดแต่งกิ่งทรงต่างๆ และการตัดแต่งข้อผล เกษตรกรยังไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญเนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่กล้าเสี่ยง เพราะคิดว่าเป็นวิธีที่ยุ่งยาก สิ้นเปลืองเวลาและแรงงาน เสียขายผลผลิตที่ปลิดออก เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ และค่าใช้จ่ายสูง ผลที่ได้ไม่คุ้มค่า และติดผลผลิตน้อยเนื่องจากสภาพอากาศ จึงไม่เหมาะที่จะปลิดผลผลิตออก ซึ่งสอดคล้องกับนิภาพร วงศ์สะอาด (2556,น.71) ที่พบว่าเกษตรกรไม่นิยมตัดแต่งข้อผล ทั้งนี้นโยบายของสำนักงานเกษตรอำเภออดอยเต่าจะมีการส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่งทรงต่างๆ และการตัดแต่งข้อผลเพราะเป็นขั้นตอนสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของผลผลิตลำไยนอกฤดู ทั้งนี้หากเกษตรกรได้รับความรู้ในประเด็นนี้แล้วอาจส่งผลทำให้มีการปฏิบัติมากขึ้น

3. **ความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู** ผลจากวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้าน



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

เทคนิคมีความเกี่ยวข้องในระดับมากทุกประเด็นซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิมพร ลำน้อย (2557) ที่พบว่าความคิดเห็นต่อการผลิตลำไยคุณภาพ เกษตรกรมีความคิดเห็นภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สามารถกล่าวได้ว่าการผลิตลำไยนอกฤดูให้มีคุณภาพนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัยร่วมกันซึ่งส่วนหนึ่งได้จากการศึกษาทดลอง จากการสังเกต ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากเกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จ ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 สรุปความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู

1) ปัญหา ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรเห็นว่าเป็นปัญหามากคือราคาผลผลิตเปลี่ยนแปลง ไม่แน่นอน ราคาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของพ่อค้า ประกอบกับความไม่แน่นอนของตลาดรับซื้อผลผลิต เนื่องจากอำเภอดอยเต่าประสบพื้นที่ภัยแล้งต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมาทำให้ผลผลิตลำไยนอกฤดูลดลงมาก อีกทั้งแนวโน้มราคายังไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ตลอดจนเกษตรกรยังขาดความรู้และเทคโนโลยีขาดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู ยังคงรอภาครัฐในการช่วยชี้แนะ ส่งเสริม และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะ เกษตรกรยังคงต้องการให้การสนับสนุนของภาครัฐมีความต่อเนื่องทั้งโครงการและงบประมาณ มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความรู้คอยให้การส่งเสริม ควรมีการควบคุมผลผลิตให้ออกสู่ตลาดในช่วงเวลาที่ตลาดมีความต้องการสูง อีกทั้งการจัดตลาดกลางที่เป็นที่พบปะระหว่างชาวสวนกับผู้ประกอบการ จะช่วย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

แก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ ด้วยการรับซื้อในราคาที่เป็นธรรม สามารถต่อรองได้ อีกทั้งเกษตรกรจะสามารถตอบ
โจทย์ให้กับตัวเองได้ว่า ปลุกแล้วจะเอาไปขายที่ไหน ขายให้ใคร หากมีตลาดกลาง มีการจับมือกันระหว่างผู้ซื้อ-ผู้ขาย
เกษตรกรก็จะมีตลาดที่แน่นอนมากขึ้น เนื่องจากในพื้นที่อำเภอคอยเต่า ไม่มีตลาดกลางที่รับซื้อผลผลิตโดยตรง
ส่วนใหญ่จะผ่านพ่อค้าคนกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานด้านส่งเสริมการเกษตร

(1) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากการศึกษาดูงานและ
ได้รับคำปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูกลำไยจากการที่ไปศึกษาดูงานและศึกษาด้วยตนเอง ดังนั้นหน่วยงานด้าน
ส่งเสริมการเกษตรควรจัดทำสื่อต่างๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยและการรับรองมาตรฐานการผลิตให้แก่
เกษตรกรที่ผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู และเกษตรกรที่ยังไม่ได้ผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ วิซีดี
โปสเตอร์ คู่มือ ฯลฯ เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าถึงองค์ความรู้นำไปศึกษาปฏิบัติต่อไป

(2) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้เรื่องการจัดการต้นระยะออกดอกจนถึงก่อนการเก็บ
เกี่ยวน้อยที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำแปลงการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูโดยเฉพาะเรื่องจัดการ
ต้นระยะออกดอกจนถึงก่อนการเก็บเกี่ยวเพื่อใช้เป็นที่พักศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมฝึกปฏิบัติ

(3) ควรมีการเผยแพร่ความรู้การผลิตพืชตามระบบมาตรฐานให้แพร่หลาย และมีแหล่งความรู้
ด้านมาตรฐานการผลิตลำไยที่เข้าถึงได้ง่าย และเข้าถึงได้ตลอดเวลา

(4) งบประมาณและโครงการที่ส่งเสริมการเกษตรด้านลำไยให้แก่เกษตรกรควรมีความต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

(1) ควรมีการบูรณาการการเข้าร่วมให้ความรู้แก่เกษตรกร เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
นักวิชาการจากกรมพัฒนาที่ดิน จากกรมวิชาการเกษตร อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ที่ประสบ
ความสำเร็จด้านการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดู เจ้าหน้าที่จากกระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้รอบด้าน

(2) ควรจัดให้มีการอบรมด้านแรงงานในกระบวนการผลิตและเก็บเกี่ยวลำไยให้แก่เกษตรกรและ
ประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีแรงงานที่มีความชำนาญ ไม่ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว

(3) ควรมีการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ แนะนำและเตรียมความพร้อมในด้านการตลาดที่จะรองรับ
ผลผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรหันมาสนใจการผลิตที่ได้คุณภาพมากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

(1) ควรเรียนรู้และปฏิบัติการผลิตปัจจัยการผลิตไว้ใช้เอง เช่น การผลิตสารชีวภัณฑ์ เป็นต้น
เพื่อให้สามารถพึ่งตัวเองได้ ช่วยลดต้นทุนการผลิต รักษาสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังปลอดภัยต่อตนเอง ครอบครัวและ
ผู้บริโภค

(2) จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรไม่นิยมเก็บตัวอย่างดินและน้ำไปวิเคราะห์ เนื่องจากไม่
เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ดินและน้ำ เกษตรกรควรเรียนรู้และปฏิบัติในการเก็บตัวอย่างดินและบันทึก



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

เพื่อวิเคราะห์ธาตุอาหาร เพื่อให้สามารถปรับปรุงบำรุงดินด้วยธาตุอาหารอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

(3) จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูเกือบทุกประเด็น แต่มีประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดและปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ การตัดแต่งกิ่งและการตัดแต่งข้อผล เกษตรกรควรศึกษาและทดลองปฏิบัตินำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในแปลงตนเอง เพื่อทดสอบเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทดลองจากการปฏิบัติจริงในแปลง โดยศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการผลิตและการตลาดลำไยคุณภาพนอกฤดูของเกษตรกร
- 2) ควรมีการศึกษาเทคโนโลยี นวัตกรรมที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการผลิตลำไยคุณภาพนอกฤดูให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพดี
- 3) ควรมีการศึกษาข้อมูลด้านการตลาดที่จะรองรับผลผลิตของลำไยคุณภาพนอกฤดูในอนาคต เพื่อให้การผลิตเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). สรุปผลการประชุมคณะกรรมการบริหารการผลิตกลุ่มสินค้าลำไย ครั้งที่ 1/2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.ndoae.doe.go.th/backnews.php>.
- คณาธิป คำวัง. (2553). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เฉลิมพร ลำน้อย. (2557). การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นิภาพร วงศ์สะอาด. (2556). การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรในอำเภอสางเภา จังหวัดตาก (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรกมล ศรีจริยา. (2556). ศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- พัชรา แสนสุข. (2554). การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเกษตรอำเภอดอยเต่า. (2558). รายงานสรุปผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรสำนักงานเกษตรอำเภอดอยเต่า ประจำปี2558. เชียงใหม่.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). ระบบแสดงข้อมูลด้านสถิติ. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.oae.go.th/fruits/index.php/production>.